

УДК 364.63-053.2:342.7(477)

[https://doi.org/10.61339/2786-6947.2025.2\(10\).338007](https://doi.org/10.61339/2786-6947.2025.2(10).338007)

Тулба Тетяна Іванівна,
старший викладач кафедри філософії освіти
КВЗО «Одеська академія неперервної освіти
Одеської обласної ради»
Одеса, Україна
tanyatulba@ukr.net

ЗМІЦНЕННЯ ЗУСИЛЬ ГРОМАД ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДИТИНИ

Анотація. Стаття присвячена актуальним питанням захисту прав та інтересів дитини в сучасних територіальних громадах України. Сьогодні, у зв'язку з війною захист дітей є першочерговим завданням для держави та органів місцевого самоврядування.

Розглядаючи структурні служби на які покладено обов'язки захисту дитини слід зауважити, що їх працівникам необхідно володіти найсучаснішими та найефективнішими знаннями щодо реалізації прав дитини на життя та здоров'я, механізмами захисту дітей від фізичної небезпеки, від різних форм жорстокого поводження з дитиною: булінгу, насильства, експлуатації, вербування до протиправних дій у т. ч. до збройних угруповань, а також сприяти захисту дитини від психосоціального дистресу та уміти відновити благополуччя дитини, коли вона пережила непередбачені кризи.

Ключові слова: дитина, права та потреби дитини, захист і охорона дитинства, міжнародні стандарти та нормативно-правові акти України у сфері захисту прав дитини, Єдина інформаційно-аналітична система «Діти», категорії дітей: діти-сироти та діти, позбавленні батьківського піклування, діти з інвалідністю та особливими потребами, вимушено переселенні особи, діти, які перебувають у кризовому стані та потребують державної допомоги, Загальнонаціональна програма «Дитина не сама» тощо.

«Кращий спосіб зробити дітей хорошими - це зробити їх щасливими»

Оскар Уайльд

Питання про положення дітей України наразі є актуальними та важливими для вирішення їх захисту відповідно до міжнародних стандартів та чинного законодавства України, адже держава та суспільство повинні створити повноцінні умови для життя і розвитку кожної дитини.

Воєнна агресія Росії на Україні змінила мирне життя українського народу, зокрема порушуючи всі Міжнародні конвенції щодо захисту дітей.

Протягом 2022-2024 років під звуки повітряних тривог розпочинався навчальний рік для українських школярів. Війна внесла зміни в освітній процес, який зазнав значних оновлень, як за формою так і за змістом. Бойові дії, постійні ракетні обстріли, руйнування цивільних об'єктів, закладів освіти і щоденна загроза життю все це негативно впливає на реалізацію прав дитини та призводить до пошуку нових механізмів їх захисту. Тому, є наявна потреба вивчення міжнародних стандартів у сфері охорони дитинства, досвіду країн світу з питань забезпечення підходів і навиків створення безпечних, комфортних та здорових умов життя, а також навчання дітей в умовах воєнного стану. Враховуючи сьогоденну ситуацію, заклади освіти повинні розробити дії щодо налагодження партнерських зв'язків з організаціями місцевої громади, громадськими об'єднаннями, батьками, які є найважливішою групою як у громаді так і в спільноті закладу з метою постійної турботи про дітей.

Згідно Конвенції ООН про права дитини, Міжнародні стандарти та нормативно-правові акти України гарантують кожній дитині реалізацію прав за такими принципами: «Принцип добробуту дитини. В усіх діях стосовно дітей першочергову увагу приділяють якнайкращому забезпеченню інтересів дитини; Принцип рівності. Всі діти, незалежно від кольору шкіри, статі, етнічного походження, є рівними у правах і перед законом; Принцип поваги прав і відповідальності обох батьків. Держава поважає автономію сім'ї та втручається лише в особливо обґрунтованих випадках; Принцип допомоги з боку держави. Держава зобов'язана підтримувати здійснювати соціальну допомогу сім'ям, особливо тим, які її потребують» (Конвенція ООН про права дитини, 1991).

Правові, економічні, соціальні, культурні та організаційні основи охорони прав дитини, її правовий статус та права і обов'язки визначені законами України, а ситуація з дотриманням прав дітей в Україні знаходиться під постійним наглядом державних органів та громадських організацій.

Розуміючи, що діти потребують особливого піклування про належні умови життя, здоров'я, гідність, безпеку, освіту, розвиток природних здібностей, підготовку до самостійного життя і праці, держава, суспільство та сім'я повинні забезпечити найкращий фізичний та духовний їх розвиток.

Закон України «Про охорону дитинства» визначає: «Проведення державної політики щодо охорони дитинства, розробку і здійснення цільових загальнодержавних програм соціального захисту та поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, координацію діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади у цій сфері забезпечує Кабінет Міністрів України. Щорічно Кабінет Міністрів України звітує Верховній Раді України про стан демографічної ситуації в Україні, становище дітей та тенденції його змін у ході впроваджених соціально-економічних перетворень», а також зазначається: «Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції, визначеної законом, забезпечують: проведення державної політики у сфері охорони дитинства, розроблення і здійснення галузевих та регіональних програм поліпшення становища дітей, підтримки сімей з дітьми, вирішення інших питань у цій сфері; розвиток мережі освітніх закладів, закладів охорони здоров'я, соціального захисту, а також позашкільних навчальних закладів, діяльність яких спрямована на організацію дозвілля, відпочинку і оздоровлення дітей, зміцнення їх матеріально-технічної бази; вирішення питань щодо забезпечення прав дітей, встановлення опіки і піклування, створення інших передбачених законодавством умов для виховання дітей, які внаслідок смерті батьків, позбавлення батьків батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, а також для захисту особистих і майнових прав та інтересів дітей; організацію безкоштовного харчування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних і інклюзивних класах, та учнів 1 - 4 класів загальноосвітніх навчальних закладів із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям»; вирішення питань про надання пільг та державної допомоги дітям та сім'ям з дітьми відповідно до законодавства; вжиття інших заходів щодо охорони дитинства, віднесених до їх компетенції законодавством України» (Конституція України, 2007).

Для організації роботи з питань захисту дітей необхідно звернути увагу і на Міжнародний пакт ООН «Про економічні, соціальні та культурні права» (1966 року), де визначено, що «Держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають, що:

- Сім'я, яка є природним і основним осередком суспільства, повинні надаватися по можливості якнайширша охорона і допомога, особливо при її утворенні і поки на її відповідальності лежить турбота про несамостійних дітей та їх виховання. Шлюб повинен укладатися за вільною згодою тих, хто одружується.
- Особлива охорона повинна надаватися матерям протягом розумного періоду до і після пологів. Протягом цього періоду працюючим матерям повинна надаватися оплачувана відпустка або відпустка з достатньою допомогою по соціальному забезпеченню.
- Особливих заходів охорони і допомоги має вживатися щодо всіх дітей і підлітків без будь-якої дискримінації за ознакою сімейного походження чи за іншою ознакою. Дітей і підлітків має бути захищено від економічної і соціальної експлуатації. Застосування їх праці в галузі, шкідливій для їх моральності і здоров'я чи небезпечній для життя або такої, що може завдати шкоди їх нормальному розвитку, повинно бути каране за законом. Крім того, держави повинні встановити межі віку, нижче яких користування платною дитячою працею забороняється і карається законом» (Закон України, 1995).

Конвенція ООН про права дитини набула чинності в Україні з 27 вересня 1991 року (Постанова Верховної Ради України № 789XII (78912) від 27 лютого 1991р.), у 2003 та 2005 роках Верховна рада України ратифікувала ще два факультативних протоколи до Конвенції: про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії та щодо участі у дітей збройних конфліктах (Конвенція ООН про права дитини, 1991).

У 1993 році в Україні створено Всеукраїнський комітет захисту дітей. На разі, визнання та захист прав дітей стали основою демократичної свідомості нації та фундаментом правового суспільства, а головними пріоритетами державної політики як на національному, так і на регіональному рівні є захист прав дитини, забезпечення її безпеки та добробуту.

Питання охорони дитинства та захисту прав дітей в Україні тісно пов'язанні з діяльністю органів місцевого самоврядування.

Як зазначено у 140 статті Конституції України: «територіальна громада – це жителі села, селища, міста чи добровільне об'єднання жителів кількох сіл у сільську громаду» (Безоплатна правова допомога, 2022). Тому, територіальна громада є добровільним об'єднанням, до якого належать усі мешканці, незалежно від віку чи інших ознак і членом територіальної громади людина стає за народженням у відповідному населеному пункті або в разі прибуття до нього на проживання.

У процесі децентралізації, у листопаді 2017 р. об'єднаним територіальним громадам України (далі ОТГ) було надано повноваження щодо забезпечення та дотримання прав дитини у частині набуття

повноважень органу опіки та піклування, зокрема оволодіння процедурами і правилами застосування положень законодавства щодо розв'язання спорів між батьками дитини, обмеження або позбавлення батьківських прав, представлення інтересів дітей у разі відсутності законних представників, протидії насильству тощо.

Усі рішення щодо дитини органи місцевого самоврядування та територіальних об'єднань повинні ухвалювати з урахуванням її потреб та інтересів, тому законодавчо урегульовано діяльність Державної служби України у справах дітей і посилено роль виконкомів територіальних громад, як органів опіки та піклування. Органи місцевого самоврядування мають дбати про інтереси дітей та повинні створювати різноманітні послуги зокрема : по-перше, тому, що це їхня відповідальність згідно із Законом України «Про органи місцевого самоврядування», в якому йдеться про те, що громади серед власних повноважень мають забезпечити соціальні послуги, по друге – дитина проживає в громаді і саме громада, а не Міністерство соціальної політики чи Кабінет Міністрів України, є найближчою до дитини та може оперативно виявити проблему щодо дитини, вчасно зреагувати на неї, ухвалити рішення і забезпечити щоденний супровід.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дітей у зв'язку з утворенням Державної служби України у справах дітей» від 28 липня 2022 року №2473-IX визначає «повноваження Служби у справах дітей в усіх територіальних громадах України, а саме:

- надання правової та інформаційної допомоги населенню щодо захисту прав дітей;
- підготовка документів про невідкладне відібрання дитини у батьків або осіб, які їх замінюють, у разі підтвердження факту загрози її життю та здоров'ю;
- здійснення профілактичних заходів для зменшення рівня правопорушень серед дітей;
- забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист, сімейне виховання та всебічний розвиток;
- виявлення дітей, що опинилися в складних життєвих обставинах;
- вживає заходів щодо надання статусу дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та їх влаштування;
- здійснення контролю з профілактичних та виховних заходів в освітніх закладах, а також дотримання трудового законодавства щодо неповнолітніх;
- здійснює контроль за умовами утримання і виховання дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з особливими потребами, дітей зі статусом вимушено переселених осіб;
- обстежує житлово-побутові умови;
- складає протоколи про адміністративні правопорушення щодо дітей;
- представляє в судах інтереси дітей;
- здійснює контроль за утриманням та забезпеченням інтересів дітей, що виховуються в дитячих будинках сімейного типу, прийомних сім'ях, сім'ях опікунів, піклувальників, патронатних сім'ях (Закон України № 280/97-ВР, 1997).

Законами України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про охорону дитинства», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» «Про соціальні послуги» визначено дії органів місцевого самоврядування з питань охорони дитинства та захисту прав дітей.

Враховуючи, що захист і охорона дитинства визначені державою, як система правових, медичних, виховних, просвітницьких, організаційних, фінансово-економічних та інших заходів які спрямованні на забезпечення належних умов життя та захисту здоров'я дитини, а також забезпечення її права на здобуття освіти, спеціальний захист та безпеку, за наявності яких дитина розвивається фізично, розумово, морально, духовно, у роботі ОТГ відбулися зміни з охорони дитинства, зокрема впровадження системи раннього втручання, створення мережі центрів матері та дитини, заміна інституційного догляду на сімейні форми виховання.

Відповідно до рішень Кабінету Міністрів України, облдержадміністрації спільно з органами місцевого самоврядування здійснили реорганізацію міських, районних у містах, сільських та селищних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у відповідні центри соціальних служб із денними та стаціонарними відділеннями, а також утворюють у тих громадах, де це доцільно, центри надання соціальних послуг із денними та стаціонарними відділеннями, тому представники громад можуть визначити потреби населення у соціальних послугах, оцінити свою спроможність надавати ці послуги, у тому числі використовувати допомогу громадських організацій.

Останнім часом, міжнародними донорами багато уваги приділяється розвитку соціальних послуг

для дітей та сімей з дітьми, тому територіальним громадам спільно з громадськими організаціями необхідно відгукуватися на такі ініціативи і реалізувати відповідні проєкти.

Зокрема, проєкт «Гроші для дитини, дитинство в сім'ї, послуги в громаді» реалізовується Громадською спільнотою «Українська мережа за права дитини».

Соціальна політика на засадах людиноцентризму потребує врахування думки населення щодо її ефективності та відповідності потребам людей. Це питання набуває особливої актуальності в умовах сучасних викликів, особливо коли видатки на соціальний захист та соціальну підтримку поступилися видаткам на оборону, починаючи з 2022 року, а за планом Державного бюджету на 2025 рік ще й видаткам на обслуговування державного боргу. Проте, даже при втраті пріоритетних позицій, система соціального захисту та соціальної підтримки в Україні продовжує охоплювати значну частину населення.

Законом України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (1992 року) та Постановою Кабінету Міністрів України №1751 від 27 грудня 2001 р. «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» затверджено види допомоги, надання яких (суми грошових виплат) призначаються з урахуванням прожиткового мінімуму на поточний рік (Сімейний Кодекс України, 2025). Щоб перевірити нарахування соціальної допомоги необхідно звернутися до управління соціального захисту за місцем проживання, або на гарячу лінію за телефоном: **0 800 33 18 34**.

Важливим правовим документом у сфері охорони дитинства на регіональному рівні залишається Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року №866 «Порядок впровадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини», згідно якої, виконавчі органи сільських, селищних рад, у тому числі територіальних громад є органами опіки та піклування. Законодавчо, «орган опіки та піклування – це специфічний правовий інститут, покликаний розв'язувати проблеми людей, які для захисту своїх прав потребують втручання держави з його структурні підрозділами, а саме:

- Служба у справах дітей – безпосередньо займається веденням усіх справ щодо дітей.
- Управління соціального захисту – займається веденням справ щодо дітей та повнолітніх осіб.
- Комісія з питань захисту прав дитини – дорадчий орган із питань дітей.
- Опікунська рада – дорадчий орган із питань дітей та повнолітніх осіб» (Закон України «Про охорону дитинства», 2013).

Орган опіки та піклування приймає рішення колективно. В комісію входять керівники територіальних громад з охорони здоров'я, освіти, соціального захисту населення, служби у справах дітей, національної поліції, сектору ювенальної превенції. Керівники цих структурних підрозділів беруть активну участь у роботі комісії та разом розглядають питання з різних сторін, тому що в кожного своє бачення і сприйняття тієї чи іншої ситуації та її трактування.

З початком повномасштабної війни Росії проти України до низки питань, які турбують школярів і підлітків, додалась тривога через те, що вони були вимушені змінити звичний спосіб життя.

За даними Дитячого фонду ООН, «через російську агресію в Україні більше половини українських дітей вимушено змінили своє місце проживання і спосіб життя. Це стало причиною високого рівня стресу серед дітей, який проявляється у небажанні продовжувати навчання і складнощах у процесі адаптації до нових умов життя та підліткових колективів. Війна також загострила конфліктні ситуації в родині через примусове вивезення дітей в інше місце без їхньої згоди, напруження у зв'язку з небезпекою, неможливістю впливати на обставини, що викликає в дітей відчуття безпорадності» (Закон України, 1995).

Діти, які переживають такі негативні емоційні стани, як самотність, ізоляція, страх, хронічну тривогу, невпевненість, потребують постійного супроводу.

Працівникам закладів освіти слід звернути увагу і на сім'ю, у якій проживає дитина, адже сім'я, як соціальний інститут перебуває сьогодні в кризовому стані, порушено багато її основних функцій, у тому числі її Конституційних прав і обов'язків щодо виховання дітей.

На постійному контролі мають бути вимоги щодо обов'язків батьків згідно зі статтею 150 Сімейного кодексу України:

1. Батьки зобов'язані виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини.
2. Батьки зобов'язані піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток.
3. Батьки зобов'язані забезпечити здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя.
4. Батьки зобов'язані поважати дитину.
5. Передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї.
6. Забороняється будь-які види експлуатації батьками своєї дитини.

7. Забороняються фізичні покарання дитини батьками, які принижують людську гідність дитини» (Закон України № 463-IX, 2020).

Розуміючи такі обставини, працівники освітніх закладів при виявленні факторів, що вказують на складні життєві обставини чи жорстоке поводження з дитиною, терміново надають інформацію керівнику закладу, а соціальний педагог/практичний психолог спільно з службою у справах дітей, Комісією з питань захисту прав дітей територіальної громади вивчають ситуацію та планують подальші дії щодо захисту дитини. Плідна співпраця освітніх закладів та служби у справах дітей сприятиме забезпеченню безпеки і добробуту дітей та допоможе дітям реалізувати їх права та можливості в безпечному та підтримковому середовищі,

Тому, розуміння сучасної проблеми щодо захисту дитини в Україні, як соціально значимої, багаторівневої системи, у центрі якої знаходиться особистість дитини, що формується в соціальному середовищі є пріоритетом у діяльності ОТГ, що включає всебічну і комплексну підтримку сім'ї, попередження насильства в сім'ї та забезпечення конституційних прав і свобод дитини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Безоплатна правова допомога. (2022). Права дитини. Режим доступу: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B8.

Конвенція ООН про права дитини (Конвенція ратифікована Постановою ВР №789-XII (789-12) від 27 лютого 1991 р.). (1991). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р.: зі змінами згідно закону України від 8 груд. 2004 р. № 2222. (2007). Х.: ПП «Інгвін».

Міжнародний пакт «Про економічні, соціальні і культурні права». (1966). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

Постанова Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року №866 «Порядок впровадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини». (2008). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF>.

Сімейний Кодекс України. Редакція від 07.07.2025, підстава - 4439-IX. (2025). Wikipedia. Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування функцій органів державної влади та органів місцевого самоврядування з питань захисту прав дітей у зв'язку з утворенням Державної служби України у справах дітей» від 28 липня 2022 року № 2473-IX. (2022). LIGA:ZAKON. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/JI07037G>.

Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21 листопада 1992 р. № 2811-XI. (1992). ZakonOnline. Режим доступу: https://zakononline.com.ua/documents/show/150832_590186.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР. (1997). Режим доступу: https://kodeksy.com.ua/pro_mistseve_samovryaduvannya_v_ukraini.htm.

Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей». (1995). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%8>.

Закон України «Про охорону дитинства» від 08.06.2013. (2013). Відомості Верховної Ради України. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.

Закон України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. (2017). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX. (2020). <https://www.google.com/search?q=Urst.com.ua>. Режим доступу: https://urst.com.ua/act/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu.

REFERENCES

Bezoplatna pravova dopomoha. (2022). Prava dytyny. Rezhym dostupu: https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0_%D0%B4%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B8.

Konventsiiia OON pro prava dytyny (Konventsiiia ratyfikovana Postanovoiu VR №789-KhII (789-12) vid 27 liutoho 1991 r.). (1991). Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua>.

Konstytutsiia Ukrainy: pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 cherv. 1996 r.: zi zminamy zghidno zakonu Ukrainy vid 8 hrud. 2004 r. № 2222. (2007). Kh.: PP «Inhvin».

Mizhnarodnyi pakt «Pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava». (1966). Rezhym dostupu: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text.

Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 veresnia 2008 roku №866 «Poriadok vprovadzhennia orhanamy opiky ta pikluvannia diialnosti, poviazanoi iz zakhystom prav dytyny». (2008). Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/866-2008-%D0%BF>.

Simeinyi Kodeks Ukrainy. Redaktsiia vid 07.07.2025, pidstava - 4439-IX. (2025). Wikipedia. Rezhym dostupu: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.

Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo rozmezhuvannia funktsii orhaniv derzhavnoi vlady ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia z pytan zakhystu prav ditei u zviazku z utvorenniam Derzhavnoi sluzhby Ukrainy u spravakh ditei» vid 28 lypnia 2022 roku № 2473-IKh. (2022). LIGA:ZAKON. Rezhym dostupu: <https://ips.ligazakon.net/document/JI07037G>.

Zakon Ukrainy «Pro derzhavnu dopomohu simiam z ditmy» vid 21 lystopada 1992 r. № 2811-KhI. (1992). ZakonOnline. Rezhym dostupu: https://zakononline.com.ua/documents/show/150832_590186.

Zakon Ukrainy «Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini» vid 21.05.1997 № 280/97-VR. (1997). Rezhym dostupu: https://kodeksy.com.ua/pro_mistseve_samovryaduvannya_v_ukraini.htm.

Zakon Ukrainy «Pro orhany i sluzhby u spravakh ditei ta spetsialni ustanovy dlia ditei». (1995). Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%8>.

Zakon Ukrainy «Pro okhoronu dytynstva» vid 08.06.2013. (2013). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Rezhym dostupu: <http://zakon4.pada.gov.ua/laws/show/2402-14>.

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 05 veresnia 2017 r. (2017). Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu» (vid 16.01.2020 № 463-IX). (2020). <https://www.google.com/search?q=Urst.com.ua>. Rezhym dostupu: https://urst.com.ua/act/pro_povnu_zagalnu_serednyu_osvitu.

Tatyana Tulba,

Senior Lecturer, Department of Philosophy of Education,

Odessa Academy of Continuing Education,

Odessa Regional Academy

of In-Service Education

Odesa, Ukraine

tanyatulba@ukr.net

STRENGTHENING COMMUNITY EFFORTS TO ENSURE THE RIGHTS AND INTERESTS OF THE CHILD

Abstract. *The article is devoted to the topical issues of protecting the rights and interests of the child in modern territorial communities of Ukraine. Today, in connection with the war, the protection of children is a priority task for the state and local governments. Considering the structural services that are entrusted with the responsibilities of child protection, it should be noted that their employees need to have the most modern and effective knowledge regarding the implementation of the child's rights to life and health, mechanisms for protecting children from physical danger, from various forms of child abuse: bullying, violence, exploitation, recruitment to illegal actions, including to armed groups, as well as to contribute to the protection of the child from psychosocial distress and be able to restore the child's well-being when he or she has experienced unforeseen crises.*

Key words: *child, rights and needs of the child, protection and safeguarding of childhood, international standards and regulatory legal acts of Ukraine in the field of protection of children's rights, Unified Information and Analytical System «Children», categories of children: orphans and children deprived of parental care, children with disabilities and special needs, forcibly displaced persons, children in crisis and in need of state assistance, National Program «A Child is Not Alone», etc.*

Дата надходження до редакції 30.05.2025

©. Тулба Т. І., 2025